

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вісником Вченої ради ДВНЗ «УжНУ»

Протокол № 2 від 03.03.2020 р.

Полога Вченої ради ДВНЗ «УжНУ»

проф. Смоланка В.І.

УВЕДЕНО В ДІЮ

Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ»

№ 68/01-04 від 03.03 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ

**про порядок реалізації здобувачами вищої освіти
права на вільний вибір навчальних дисциплін
у Державному вищому навчальному закладі
«Ужгородський національний університет»**

1. Загальні положення

1.1. Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (далі – Положення) забезпечує реалізацію здобувачами вищої освіти (студентами, аспірантами) права на вільний вибір навчальних дисциплін, передбаченого пунктом 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту» та Положенням про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (далі – Університет).

1.2. Положення розроблено з метою конкретизації процедури формування переліку вибіркових навчальних дисциплін, здійснення вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із переліку, подальшого вивчення обраних дисциплін, визнання результатів навчання та формування індивідуальних навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти.

1.3. Обсяг вибіркових навчальних дисциплін становить не менше 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для освітньої програми відповідного рівня вищої освіти.

1.4. Вибір навчальних дисциплін здобувачем вищої освіти створює умови для досягнення таких цілей:

- забезпечення формування здобувачами вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії в межах освітньої програми та реалізації принципів студентоцентрованого навчання і викладання;
- поглиблення професійних знань та здобуття додаткових спеціальних фахових компетентностей в межах обраної освітньої програми;
- здобуття загальних та загально-професійних компетентностей в межах спеціальності, споріднених спеціальностей певної галузі знань;
- ознайомлення з сучасними науковими дослідженнями в інших галузях знань;
- розширення та поглиблення результатів навчання за загальними компетентностями.

2. Організаційно-методичне забезпечення вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін

2.1. Вибіркові навчальні дисципліни – це дисципліни, які вводяться в освітню програму та навчальний план з метою задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб здобувачів вищої освіти, посилення їх конкурентоспроможності на ринку праці, врахування регіональних потреб та ефективного використання можливостей Університету, сприяння академічній мобільності здобувачів вищої освіти.

2.2. Перелік дисциплін навчального плану певної освітньої програми складається з двох частин – обов'язкової та вибіркової. Вибіркові навчальні дисципліни визначає Університет, якщо інше не передбачено освітніми та професійними стандартами, залежно від специфіки фахової підготовки.

При формуванні вибіркової складової освітньої програми повинні дотримуватися принципи неперервності підготовки, логічної послідовності викладання дисциплін з урахуванням норм навчального навантаження здобувачів.

2.3. Відповідно до цілей, зазначених у пункті 1.4, здобувачу вищої освіти пропонується реалізувати свій вибір шляхом:

– вибору спеціалізованого блоку дисциплін із вибіркової складової навчального плану освітньої програми, на якій навчається здобувач, що включає фахові дисципліни, які визначають спеціалізовану професійну підготовку здобувача в межах обраної освітньої програми, спрямовану на поглиблення спеціалізованих професійних компетентностей та поліпшення здатності здобувача до працевлаштування за обраним фахом. При виборі спеціалізованого блоку здобувач повинен прослухати усі дисципліни, які включені до цього блоку;

– вибору однієї дисципліни із переліку вибірових дисциплін фахового або соціогуманітарного спрямування навчального плану освітньої програми, на якій навчається здобувач (здобувачу пропонується на навчальний рік перелік із кількох альтернативних дисциплін, з яких він обирає одну);

– вибору із обов'язкових дисциплін навчального плану іншої освітньої програми того ж рівня вищої освіти;

– вибору однієї дисципліни із переліку вибірових дисциплін або блоку спеціалізованих дисциплін навчального плану іншої освітньої програми того ж рівня вищої освіти. При виборі спеціалізованого блоку здобувач повинен прослухати усі дисципліни, які включені до цього блоку;

– вибору дисциплін навчального плану іншої освітньої програми іншого рівня вищої освіти. Обов'язковою умовою такого вибору є погодження декана факультету (директора інституту/філії), на якому реалізується освітня програма з навчального плану якої обрана дисципліна;

– вибору із каталогу вибірових дисциплін Університету, до якого входять дисципліни світоглядного характеру та професійно-орієнтовані дисципліни різних спеціальностей, запропоновані кафедрами для набуття та розвитку здобувачами соціальних навичок (soft skills). Порядок формування каталогу вибірових дисциплін Університету наведено у розділі 3;

– вибору навчальних дисциплін в іншому закладі вищої освіти в рамках реалізації права здобувачів вищої освіти на академічну мобільність.

2.4. Здобувачу освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано здійснити повторний вибір у таких випадках:

– якщо кількість здобувачів, які обрали навчальну дисципліну або блок навчальних дисциплін перевищує максимальну нормативну чисельність здобувачів, встановлену в Університеті при формуванні груп для вивчення таких дисциплін. У цьому випадку перевага надається здобувачам, які навчаються за освітньою програмою, складовою якої є вибірова дисципліна або блок вибірових дисциплін, а потім тим здобувачам, які зафіксували свій вибір раніше;

– якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальну дисципліну чи блок навчальних дисциплін, є меншою за встановлену в Університеті нормативну кількість здобувачів при формуванні груп для вивчення таких дисциплін. Дане обмеження не стосується випадку, коли одну й ту ж дисципліну з переліку вибірових, або спеціалізований блок дисциплін обрали усі здобувачі, які навчаються за відповідною освітньою програмою. Нормативна кількість здобувачів вищої освіти при формуванні академічних груп визначається наказом ректора;

– наслідком вибору навчальної дисципліни є перевищення встановленого максимуму кількості навчальних дисциплін, які здобувач може опановувати одночасно (перевищення кількості підсумкових (семестрових) форм контролю);

– кількість кредитів за обраними дисциплінами або блоком дисциплін є меншою за необхідну для присвоєння освітньої кваліфікації;

– здобувач вищої освіти не володіє необхідними базовими знаннями та вміннями для успішного навчання за обраною навчальною дисципліною або блоком дисциплін, що може призвести до академічної заборгованості;

– очікувані результати навчання за обраними дисциплінами або блоками дисциплін не відповідають дескрипторам встановленого рівня Національної рамки кваліфікацій України, на який орієнтована освітня програма.

2.5. Якщо здобувачу вищої освіти відмовлено у здійсненому ним виборі відповідно до причин, які зазначені у пункті 2.4, йому надається можливість здійснити повторний вибір із переліку вибіркових дисциплін або спеціалізованих блоків дисциплін, групи за якими вже сформовані згідно з встановленими в Університеті мінімальними вимогами до кількості здобувачів освіти у групах для вивчення таких дисциплін (блоків дисциплін), і де немає перевищення встановленої в Університеті максимальної кількості здобувачів, а також, який не призведе до повторної відмови з причин, зазначених у пункті 2.4.

2.6. Обрані здобувачем вищої освіти навчальні дисципліни або блоки дисциплін затверджуються деканом факультету (директором інституту/філії), на якому навчається здобувач, і вносяться до його індивідуального навчального плану на кожний навчальний рік, як невід’ємна його складова.

2.7. Дисципліни, які внесені до індивідуального навчального плану, є обов’язковими для вивчення здобувачем.

2.8. Зміна здобувачем свого вибору після затвердження можлива виключно за письмовою згодою декана факультету (директора інституту/філії) до початку навчального року. Приймаючи рішення про зміну вибору, декан факультету (директор інституту/філії) керується обмеженнями, вказаними в п. 2.4.

Зміна обраних здобувачем дисциплін після початку навчального року забороняється.

2.9. За результатами реалізації права здобувача вищої освіти на вільний вибір дисциплін до його індивідуального навчального плану мають бути включені освітні компоненти (обов’язкові та вибіркові), сукупний обсяг яких у кредитах ЄКТС забезпечує виконання встановленого навчальним планом

річного обсягу навчальних кредитів (60 кредитів ЄКТС для денної форми навчання) та переведення на наступний курс навчання або допуск до атестації.

Перевищення встановленого річного навантаження допускається у випадку реалізації здобувачем права на академічну мобільність.

3. Формування переліку вибірових навчальних дисциплін

3.1. При формуванні вибіркової складової навчального плану певної освітньої програми необхідно враховувати: стратегію розвитку освітньої галузі; розвиток технологій, що формуються на стику різних предметних галузей; визначення майбутніх потреб освітньої та інших галузей; інформацію від роботодавців щодо їх поточних та перспективних потреб; відгуки випускників Університету щодо відповідності навчального плану освітньої програми потребам виробничої сфери.

3.2. Обсяги та зміст вибірових дисциплін, які спрямовані на розширення та поглиблення фахових компетентностей, мають враховувати структурно-логічну схему вивчення обов'язкових дисциплін, кількість кредитів і форм контролю в семестрі, визначених навчальним планом для вибіркової частини відповідної освітньої програми.

3.3. До переліку вибірових навчальних дисциплін освітньої програми не можуть пропонуватись дисципліни, що аналогічні за змістом з обов'язковими навчальними дисциплінами відповідної освітньої програми.

3.4. Формування переліку вибірових навчальних дисциплін або спеціалізованого блоку дисциплін вибіркової частини навчального плану, які визначають спеціалізовану професійну підготовку здобувача в межах освітньої програми, здійснює проєктна (робоча) група, при цьому враховуються рекомендації роботодавців, здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та інших зацікавлених осіб. До формування переліку вибірових навчальних дисциплін залучаються кафедри, які пропонують вибірові дисципліни здобувачам відповідної освітньої програми.

3.5. Основними критеріями включення запропонованих кафедрами дисципліни у перелік вибірових або у спеціалізований блок навчальних дисциплін є спроможність кафедри забезпечити високу якість викладання дисципліни (кадрове забезпечення, досвід викладання, навчально-методичне та інформаційне забезпечення, матеріально-технічна база, відгуки здобувачів про якість викладання дисциплін на кафедрі тощо).

3.6. Каталог вибірових курсів Університету, до якого входять дисципліни світоглядного характеру та професійно-орієнтовані дисципліни різних спеціальностей, запропоновані кафедрами для набуття та розвитку здобувачами соціальних навичок (soft skills) формується відповідно до пропозицій кафедр Університету. При формуванні каталогу вибірових курсів враховуються рекомендації та пропозиції роботодавців, здобувачів вищої освіти та інших стейкхолдерів. Перелік вибірових навчальних дисциплін у каталозі формується для кожного освітнього рівня окремо.

Рекомендований обсяг таких вибірових дисциплін становить 3 кредити ЄКТС, форма підсумкового контролю – залік. Інформація про дисципліни подається кафедрами у навчальну частину до 1 грудня поточного навчального року за формою, наведеною у додатку 1. Пропозиції кафедр щодо внесення дисциплін до каталогу вибірових курсів Університету аналізуються на засіданні Науково-методичної ради Університету. Рекомендований Науково-методичною радою перелік дисциплін подається на затвердження Вченою радою Університету та вноситься до каталогу вибірових курсів Університету на наступний навчальний рік.

3.7. Основними критеріями включення запропонованих кафедрами дисциплін у каталог вибірових курсів Університету є спроможність кафедри забезпечити високу якість викладання дисциплін (кадрове забезпечення, досвід викладання, навчально-методичне та інформаційне забезпечення, матеріально-технічна база, відгуки здобувачів про якість викладання дисциплін на кафедрі тощо).

3.8. Перелік вибірових дисциплін навчального плану періодично переглядається та оновлюється відповідно до сучасних вимог. Зміни до вибірової складової навчального плану освітньої програми на наступний навчальний рік формуються на факультетах (інституті/філії) з урахуванням стандартів вищої освіти, пропозицій гарантів освітніх програм, груп забезпечення, органів студентського самоврядування, роботодавців, здобувачів вищої освіти та інших зацікавлених осіб. Зміни затверджуються відповідно до встановленого в Університеті порядку.

3.9. Університет несе відповідальність за якість викладання та навчально-методичне забезпечення освітніх компонент, які пропонуються здобувачам вищої освіти для реалізації ними права на вільний вибір. На вибір здобувачам пропонуються навчальні дисципліни, які внесені до навчальних планів та каталогу вибірових курсів Університету, робочі програми яких затверджені в установленому в Університеті порядку.

4. Порядок реалізації права здобувачів на вільний вибір навчальних дисциплін

4.1. Заходи з організації вивчення вибіркового навчальних дисциплін здійснюються у навчальному році, що передує навчальному року, у якому заплановане вивчення цих дисциплін.

Для реалізації здобувачами права на вільний вибір навчальних дисциплін деканати факультетів (інституту/філії) ознайомлюють здобувачів вищої освіти з порядком, термінами та особливостями запису і формування груп для вивчення вибіркового навчальних дисциплін та спеціалізованих блоків дисциплін. Координація роботи щодо вибору дисциплін покладається на деканів, заступників деканів з навчальної роботи та кураторів академічних груп.

4.2. Для формування контингенту здобувачів у групах для вивчення вибіркового навчальних дисциплін на наступний навчальний рік деканати протягом січня-лютого ознайомлюють здобувачів відповідних курсів з переліком вибіркового дисциплін згідно з діючими навчальними планами та розширеними анотаціями цих дисциплін, які підготовлені відповідними кафедрами. В анотаціях дисциплін вказується обсяг у кредитах ЄКТС, види занять, форми підсумкового контролю, попередні умови для вивчення дисциплін, зміст дисциплін, а також викладачі, які забезпечуватимуть їх викладання.

Для реалізації права на вільний вибір здобувачі ознайомлюються з навчальними планами та робочими програмами навчальних дисциплін інших освітніх програм.

4.3. Перелік і опис вибіркового навчальних дисциплін (робочі програми вибіркового навчальних дисциплін або їх розширені анотації) на наступний навчальний рік оприлюднюється на вебсторінці Університету та можуть розміщуватись на інформаційних стендах факультетів/інституту/філії до початку здійснення вибору здобувачами.

4.4. Запис для вивчення вибіркового навчальних дисциплін на наступний навчальний рік для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проводиться у весняному семестрі до 15 березня поточного навчального року. Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання такий запис здійснюють під час весняної заліково-екзаменаційної сесії.

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів освіти, які вступили на навчання на базі повної загальної середньої освіти, вибіркові дисципліни пропонуються з третього семестру навчання.

Для здобувачів, які навчаються за освітніми програмами другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів усіх форм навчання, у яких вибіркові дисципліни заплановано в осінньому семестрі першого року навчання, реєстрація на вивчення вибірових дисциплін організовується під час подачі оригіналів документів для зарахування на навчання у приймальній комісії Університету. Уточнення складу груп з вивчення вибірових дисциплін на першому році навчання другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти здійснюється деканатами факультетів (інституту/філії) упродовж перших двох тижнів теоретичного навчання.

4.5. Здобувачі вищої освіти, які навчаються за певною освітньою програмою, після ознайомлення із запропонованими матеріалами та структурно-логічною схемою реалізації освітніх компонентів програми, реєструються на вибіркові дисципліни на окремому листі реєстрації (додаток 2). Запис здобувача освіти на обрану дисципліну підтверджується його підписом у відповідній графі листа реєстрації.

4.6. Якщо здобувач виявив бажання вивчати дисципліну з переліку дисциплін навчального плану іншої освітньої програми чи іншого рівня вищої освіти, то він зобов'язаний подати у деканат факультету (інституту/філії) заяву (додаток 3) у термін, зазначений у п. 4.4.

Здобувач, який з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) не визначився з вибіровими дисциплінами, має право визначитися протягом першого робочого тижня після того як він з'явився на навчання.

Якщо здобувач вищої освіти у встановлений термін без поважних причин не скористався правом вибору навчальних дисциплін, то це є підставою для деканату самостійно включати таких здобувачів для вивчення вибірових дисциплін до сформованих груп. У цьому випадку запис у листі реєстрації стверджується підписом відповідального працівника деканату.

4.7. На підставі листів реєстрації здобувачів деканат здійснює попереднє формування груп для вивчення окремих вибірових навчальних дисциплін або спеціалізованих блоків дисциплін на наступний навчальний рік. Якщо на підставі листів реєстрації вибір не може бути задоволений з причин, вказаних у п. 2.4, то здобувачі інформуються про відмову (із зазначенням причин) і їм пропонується здійснити вибір з відкоригованого переліку вибірових дисциплін або спеціалізованих блоків дисциплін.

Остаточне формування груп щодо вивчення вибірових навчальних дисциплін (спеціалізованих блоків дисциплін) на підставі листів реєстрації здійснюється розпорядженням декана факультету (директора інституту/філії).

4.8. Якщо навчальну дисципліну обрали здобувачі різних освітніх програм та освітніх рівнів, то формування груп для її вивчення здійснює навчальна частина на підставі інформації, наданої відповідними деканатами. Кафедра, яка забезпечуватиме викладання обраної здобувачами навчальної дисципліни, узгоджує розклад занять із деканатами відповідних факультетів (інституту/філії) і надає їм списки здобувачів. При проведенні підсумкового контролю, кожен деканат видає відповідно до наданого списку відомість обліку успішності.

4.9. Здобувач в односторонньому порядку не може відмовитись від вивчення обраних і включених до його індивідуального навчального плану вибіркових дисциплін. Самочинна відмова від їх вивчення тягне за собою академічну заборгованість.

4.10. Обрані здобувачами навчальні дисципліни вносяться до робочих навчальних планів відповідних освітніх програм та враховуються при визначенні навчального навантаження науково-педагогічних працівників на наступний навчальний рік.

4.11. Узагальнена інформація про обрані здобувачами дисципліни та сформовані групи передається деканатами у відділ планування, організації та контролю освітнього процесу навчальної частини для розрахунку обсягів навчальної роботи кафедр на наступний навчальний рік.

4.12. Листи реєстрації на вибіркові дисципліни та заяви здобувачів щодо обраних навчальних дисциплін зберігаються в деканаті факультету (інституту/філії) впродовж усього терміну навчання здобувачів за відповідним освітнім рівнем.

4.13. У випадку поновлення, переведення, допуску до занять після завершення академічної відпустки складені раніше вибіркові навчальні дисципліни здобувачу перезараховуються.

Перезарахування результатів навчання вибіркових дисциплін може проводитись за рахунок результатів навчання фактично вивчених дисциплін, за умови, що вони не дублюють зміст обов'язкових дисциплін на обраній освітній програмі. Перезарахування вибіркових дисциплін проводиться деканом факультету (директором інституту/філії).

Реалізувати право вибору навчальних дисциплін такі здобувачі можуть упродовж перших двох тижнів від початку навчального семестру з урахуванням результатів вибору здобувачів, які навчаються за цією освітньою програмою та обмежень що встановлені п. 2.4 цього Положення.

5. Прикінцеві положення

5.1. Положення вводиться в дію наказом ректора Університету.

5.2. Зміни та доповнення до даного Положення вносяться та затверджуються Вченою радою Університету у тому ж порядку, що й саме Положення.

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

Проректор

Проректор

Проректор

Проректор

Начальник юридичного відділу

Начальник навчальної частини

О. Г. Сливка

І. П. Студеняк

О. Я. Рогач

М. О. Лендьел

І. І. Король

В. В. Тимчак

А. Ю. Штимак

Інформація про вибірку дисципліну
для «Каталогу вибірових курсів університету»

Назва дисципліни	
Цикл дисциплін (загальної, соціогуманітарної, фахової підготовки)	
Рівень вищої освіти (бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий)	
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	
Семестр, у якому викладається дисципліна	
Обсяг дисципліни у кредитах	
Форма контролю (залік, екзамен)	
Викладач, який забезпечує викладання дисципліни	

Очікувані результати навчання:

Короткий зміст дисципліни (перелік тем та практичних завдань):

Лист реєстрації на вибіркові дисципліни*

Факультет (інститут/філія) _____
 Спеціальність _____
 Освітня програма _____
 Форма навчання _____ Навчальний рік _____ Семестр _____
 Академічна група _____

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові здобувача	Вибрана дисципліна з переліку**					
		Перелік 1		Перелік 2		Перелік ...	
		Назва вибіркової дисципліни	Назва вибіркової дисципліни	Назва вибіркової дисципліни	Назва вибіркової дисципліни	Назва вибіркової дисципліни	Назва вибіркової дисципліни
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							
26							
27							
28							
29							
30							
Всього							

Декан факультету
 (директор інституту/філії) _____ (Прізвище, ініціали)

* Кількість і назви вибірових дисциплін на спеціальний рік відомі у навчальному плані відповідної освітньої програми

** Вибір дисциплін з переліку здобуток зазначає здобувач у відповідній колонці

ЗРАЗОК

заяви здобувача на включення до складу групи по вивченню
дисципліни іншої освітньої програми

Декану (директору)

факультету (інституту/філії)

(прізвище, ініціали)

Студента (аспіранта)

_____ курсу (року навчання)

спеціальності _____

освітньої програми _____

(прізвище, ініціали)

ЗАЯВА

Прошу включити мене до складу групи по вивченню дисципліни
«Назва навчальної дисципліни» з навчального плану освітньої програми
«Назва освітньої програми» спеціальності «Назва спеціальності» на
20___/20___ навчальний рік.

Дата

(Прізвище, ініціали)

підпис студента (аспіранта)

